

این جهان گذرا

تاریخچه، ریت | دیوید کریسچن | مزدا موحد

www.ketab.ir

سرشناسه: کریستین، دیوید، ۱۹۴۶ م. Christian, David
عنوان و نام پدیدآور: این جهان گذرا: تاریخچه بشریت / دیوید کریستن؛ ترجمه مهرداد موحد.
مشخصات نشر: تهران: بیدگل، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۱۸۸ ص.؛ جدول: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س. م.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۶۳-۴۴-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: This fleeting world: a short history of humanity c2008

یادداشت: کتاب حاضر قبلاً با عنوان «دنیا در گذر (تاریخ کوتاه بشر)» ترجمه و منتشر شده است.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۷۵-۱۷۱.

یادداشت: نمایه.

عنوان دیگر: دنیا در گذر (تاریخ کوتاه بشر)

عنوان دیگر: تاریخچه بشریت

موضوع: تاریخ جهان

موضوع: World history

موضوع: تمدن -- تاریخ

موضوع: Civilization -- History

شناسه افزوده: موحد، مهرداد، ۱۳۴۴ - ، مترجم

رده بندی کنگره: D2۰

رده بندی دیویی: ۹۰۹

شماره کتاب شناسی ملی: ۶۲۲۲۵۹۲

This Fleeting World

A Short History of Humanity

David Christian

Mazda Movahed

این جهان گذرا
تاریخچه بشریت

دیوید کریسچن

ترجمه مزدا موحد

ویراستار: شکوفه میبیدی

نمونه خوان: میترا سلیمانی

مدیر هنری و طراحی گرافیک: سیاوش تصاعدیان

مدیر تولید: مصطفی شریفی

چاپ اول، ۱۳۹۹ تهران، ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۶۳-۴۴-۵

|| نشر بیدگل | Bidgol Publishing co. |

تلفن انتشارات: ۲۸۴۲۱۷۱۷، تلفکس: ۲۸۴۲۱۷۱۸

فروشگاه: تهران، خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخر رازی، پلاک ۱۳۷۴

تلفن فروشگاه: ۶۶۴۶۳۵۴۵، ۶۶۹۶۳۶۱۷

bidgolphublishing.com

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

۹	پیشگفتار
۱۹	یادداشت ناشر
۲۱	مقدمه
۲۵	پیش زمینه: پیش از آغاز
۴۱	آغازها: عصر خوراک جویی
۴۲	مطالعه عصر خوراک جویی
۴۶	آغاز تاریخ بشر
۵۱	روش های زندگی خوراک جویانه
۵۷	تغییرات عمده در عصر خوراک جویی
۶۸	عصر خوراک جویی در تاریخ بشر

۷۱	شتاب: عصر کشاورزی
۷۳	خاستگاه‌های کشاورزی
۸۲	مشخصات عمومی و روندهای طولانی
۹۰	جوامع کشاورزی پیش از شهرها: ۸۰۰۰ تا ۳۰۰۰ سال قبل از میلاد
۹۶	اولین شهرها و حکومت‌ها: ۳۰۰۰ تا ۵۰۰ سال قبل از میلاد
۱۰۳	کشاورزی، شهرها و امپراتوری‌ها: ۵۰۰ سال قبل از میلاد تا سال ۱۰۰۰ میلادی
۱۰۹	جوامع کشاورزی در آستانه انقلاب مدرن: سال‌های ۱۰۰۰ تا ۱۷۵۰ میلادی
۱۱۵	عصر کشاورزی در تاریخ جهان
۱۱۷	جهان مدرن و عصر مدرن
۱۱۸	مشخصه‌های عصر روندهای عصر مدرن
۱۲۵	شرح انقلاب مدرن
۱۳۰	انقلاب صنعتی: سال‌های ۱۷۵۰ تا ۱۹۴۵
۱۳۶	بحران قرن بیستم: سال‌های ۱۹۴۵ تا ۱۹۷۰
۱۴۸	دوره معاصر: سال ۱۹۴۵ تا کنون
۱۵۹	عصر مدرن در تاریخ جهان
۱۶۱	دوره‌بندی تاریخ جهان
۱۷۳	درباره نویسنده
۱۷۵	منابع
۱۸۱	نمایه

پیشگفتار

این جهان گذرا؛ ابزاری آموزشی برای معلمان تاریخ جهان

شاید برای معلمان تاریخ، سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی و بعد، تدریس تاریخ جهان سخت‌ترین دغدغه باشد. هیچ آسان نیست که کل تاریخ جهان را در حیطه تمرکز آوریم و در ذهن حاضران زافزادان در دام «قطار کردن باسماه‌ای و کسل‌کننده فرهنگ‌های مختلف»، یا «چیر دیگری»، که آفت آموزش تاریخ است، اجتناب کنیم. البته تدوین درس تاریخ به شکلی منسجم، در هر مقیاسی، چه منطقه‌ای یا ملی یا محلی (مثلاً دروس مدارس تاریخ تمدن غرب، ایالات متحده یا مثلاً شهر بوکیپیسی) چالش بزرگی است. بیکن ما به عنوان کسانی که قبلاً تاریخ درس می‌دادیم و اکنون هم با معلمان آتی و فعلی کار می‌کنیم، گمان می‌بریم که مشکلات در مبحث تاریخ جهان حادث‌تر هستند. اغلب معلمان تاریخ را نمی‌کنند دلیلش این است که باید «مطالب» بیشتری را وارد درس تاریخ جهان کنیم، مطالبی بیش از آنچه برای درس تاریخ در حوزه ملی یا منطقه‌ای لازم است. همان‌طور که اختلاف وقتی که با تاریخ ملی یا منطقه‌ای سروکار دارند، هنگام پرداختن به موضوع تاریخ جهان ظاهراً فاقد تصویری فراگیر از تغییرات تاریخی جهان در طول زمان هستند. آنها راه‌نمایی کنند که از آن همه «مطلب» کدام را باید در درس بیاورند و به آنها یاری دهد تا ببینند تاریخ چگونه چفت و بست پیدا می‌کند.

مثلاً اتفاقی را در نظر بگیرید که در کارگاهی آموزشی رخ داد که اخیراً برای بیش از هفتاد و پنج معلم تاریخ جهان برگزار کرده بودیم. در آغاز از آنها خواستیم یک

روایت پنج دقیقه‌ای از تاریخ ایالات متحده بگویند. همه سریع دست به کار شدند، به سرعت ادوار و وقایع آشنا را شناسایی کردند و بعد روابط بین آنها را توضیح دادند. اغلب معلمان به سرعت و به آسانی روایتی آشنا تدوین کردند که رشد و توسعه ایالات متحده را توضیح می‌داد: تقریباً همه روایات شامل بومیان آمریکا، سکونت و استعمار اروپاییان، جنگ استقلال و قانون اساسی، جنگ داخلی و دهه ان بازسازی، توسعه و صنعتی شدن، جنگ‌های جهانی، رکود اقتصادی و برنامه نیو دیل، جنگ سرد، جنبش حقوق مدنی و اتفاقات جدیدتر بود. سپس از آنها خواستیم روایت پنج دقیقه‌ای از تمدن غرب بسازند، باز هم معلمان به سرعت دست به کار شدند. در این مورد نیز توانستند روایتی از تمدن غرب را به سرعت تدوین کنند. روایات شامل نقاط عطف و اتفاقات آشنا بود و تقریباً همه آنها این موارد را دربرداشتند: تمدن‌های رودخانه‌ای، تمدن کلاسیک مدیترانه‌ای، قرون وسطی، رنسانس، جنبش اصلاحات دینی، روشنگری، دولت-ملت‌ها، عصر اکتشافات، انقلاب‌های دمکراتیک و صنعتی شدن. این معلمان، که در میانشان هم افراد نسبتاً تازه‌کار بودند و هم افراد مجرد با سابقه، به نظر می‌رسید «تصاویر بزرگ» مفیدی از تاریخ ایالات متحده و غرب را به سهولت در اختیار داشتند و از آنها برای روایت تحولات در طول زمان و معین کردن جزئیات با یکی درون روایت بزرگ بهره می‌بردند (این جزئیات فقط در روایاتی با مقیاس کوچک‌تر آشکارا قابل مشاهده‌اند). اما وقتی از آن گروه خواستیم روایتی پنج دقیقه‌ای از تمدن جهان تدوین کنند، واکنش متفاوتی داشتند. برخی به سرعت دست به کار شدند و سعی برای پیدا کردن نقطه‌ای برای شروع به دردسرافتادند، برخی به نداشتن اطلاعات از تمدن‌ها و واحدهای خاصی از جهان اعتراف کردند و برخی روایتی با محوریت اروپا بیان کردند. همه برای جهانی کردنش اشاره‌ای هم به چین یا هندوستان شده بود. معلمان، برخلاف وقتی که با تاریخ ایالات متحده یا تمدن غرب سروکار داشتند، از روایتی بزرگ مقیاس برای چهارچوب بخشیدن به تفکرشان درباره تاریخ جهان استفاده نکردند. آنها در

غیاب یک تصویر بزرگ و قابل دسترس، گفتند که در با تلاق جزئیات فرورفته‌اند و مطمئن نیستند که چه چیزهایی را باید لحاظ و چه چیزهایی را حذف کنند و چگونه موضوعات را به یکدیگر مرتبط سازند.

اگر قرار بر این باشد که درس تاریخ جهان فقط ردیف کردن وقایع مهم فرهنگی یا صرفاً انتقال حجمی از داده‌ها نباشد، معلمان باید روش‌های مفیدی را بیابند تا آنچه که باید در درس بیاید و چگونگی ایجاد ارتباطات منسجم بین وقایع و فرهنگ‌ها و نسل‌های تاریخی را تعیین کنند. طبق تجربه حرفه‌ای ما در تدریس تاریخ و تربیت معلم، و با توجه به تحقیقاتمان دربارهٔ آموزاندن و آموختن تاریخ، به این نتیجه رسیدیم که در این تصویر بزرگ در آموزش معنادار و منسجم اهمیت بسیاری دارد. متأسفانه، همان‌طور که دیگران هم گفته‌اند، مراجعی که معلمان تاریخ معمولاً برای کمک گرفتن به سراغ آنها می‌روند - از جمله دوره‌های تربیت معلم، استانداردهای آموزشی ایالتی، کتاب‌های درس، یا برنامه‌های آموزشی - تصویر بزرگ لازم را برای تصمیم‌گیری دربارهٔ برنامه درسی ارزش ارائه نمی‌دهند.

به همین دلیل است که ما این جا به زیسته تفسیرگرایانه دیوید کریسچن، این جهان گذرا، علاقه‌مند هستیم. این جهان گذرا با بسط نظریه‌ای دربارهٔ شکل تاریخ «بزرگ»، ابزار ارزشمندی در اختیار معلمان و مددسان تاریخ جهان می‌گذارد - که ما به همراه معلمان دیگر آن را با موفقیت با کار بسته‌ایم - ابزاری برای سازمان‌دهی و تدریس منسجم تاریخ جهان.

این جهان گذرا به مثابه ابزار آموزشی

این جهان گذرا روایتی با تصویر بزرگ از تاریخ جهان ارائه می‌کند که در هیچ کتاب درسی، راهنمای آموزشی یا مجموعه استانداردهای آموزشی ایالتی یا ملی وجود ندارد. این کتاب به معلمان تاریخ و سایر آموزگاران در تمامی سطوح، روشی مفید را برای تفکر دربارهٔ طرح و ساختار دوره‌های تاریخ جهان عرضه می‌دارد. دیوید کریسچن با تمرکز بر یک مقیاس مکانی بزرگ، علاوه بر موفقیت در بیان روایتی

منسجم از تاریخ جهان (در کمتر از یکصد صفحه)، راه‌هایی را نیز برای مدیریت چالش‌های کلیدی موجود در برنامه‌ریزی و تدریس تاریخ جهان معرفی می‌کند. بسیاری از معلمان و کتاب‌های درسی و دوره‌های آموزشی تاریخ در سطح دولت-ملت‌ها یا تمدن‌ها باقی می‌مانند و به ندرت از موضوع خود فاصله می‌گیرند تا بتوانند از آن تصویری کلی تر داشته باشند. در نتیجه، تمرکز آموزش بر سیاست‌ها و فنک‌های ملی یا تمدنی باقی می‌ماند. این برخورد به سوی کاستن تاریخ جهان به مطالعه سربالی فرهنگ‌ها یا دولت-ملت‌ها کشیده می‌شود و در آن توجه چندانی به ارتباطات متقابل نمی‌شود، مگر مقایسه‌ای گهگاهی برای تأکید بر تفاوت‌های بسیار و فرینگ. اما این جهان گذرا موضوع دیگری دارد. کریسچن استدلال می‌کند که تاریخ جهان از «وایت تاریخ فلان ملت یا بهمان جامعه» فراتر می‌رود و بر «ارتباطات متقابل میان جوامع تمام اعصار تاریخ بشریت» تمرکز می‌کند. به گفته کریسچن، هدف از «کاهش... تاریخ زنان و مردان سراسر جهان باشد، داستان‌هایی که می‌توانیم بشریت و ترک است چون انسان هستند.» تمرکز بر داستان همگی ما و بر نفاذ عطف حیاتی داستان بشریت است - تغییرات عمده در نحوه تولید و توزیع غذا، سازمان‌دهی خود در جوامع، تعریف محیط زیست خود و اکتشاف و سکونت در آن، اغلب بحران‌های «جهانی»، تجربه کردن و واکنش نشان دادن به آنها و افزایش یا کاهش جمعیت. این جهان گذرا از انگاشتن تمدن یا ملت به عنوان واحد تحلیلی فراتر می‌رود و این داستان را در سه صحنه بزرگ به نمایش می‌گذارد: عصر خوراک جویی، عصر کشاورزی و عصر مدرن. کریسچن مانند تمامی تاریخ‌نگاران خوب، جزئیات تاریخی ارزشمند را در دست‌آورد غنی را برای پشتیبانی از استدلال خود ارائه می‌دهد. این یک تاریخ رصوعی مبهم نیست که از محتوای تاریخی غفلت ورزد. کریسچن دقیقاً به شکل بایسته از جزئیات استفاده می‌کند: برای پشتیبانی و روشن کردن روایت تاریخ بشر به نحوی قابل فهم. اما کریسچن با تمرکز بر این روایت بزرگ، مقیاس‌های دیگری که شاگردان

باید در تاریخ جهان مطالعه کنند را از نظر دور نمی‌دارد. با اینکه تأکید روایت او بر وقایعی است که آن قدر بزرگ‌اند که در آنها حتی تمدن‌ها — چه برسد به ملل و فرهنگ‌ها و افراد — به سختی دیده می‌شوند، در تمامی متن از مثال‌های منطقه‌ای و ملی و محلی برای توضیح الگوهای بزرگ مقیاس استفاده می‌کند.

این جهان‌گذرا با این کار به معلمان کمک می‌کند تا با چالش دوم تدریس تاریخ جهان مقابله کنند، یعنی به شاگردان یاری دهند تا ارتباطات معنا دار بین تاریخ بزرگ و روایاتی که در مقیاس‌های کوچک‌تر و آشناتر اتفاق می‌افتند را تشخیص دهند. به عبارت دیگر، معلمان تاریخ جهان اغلب به دشواری می‌توانند به شاگردان خود کمک کنند تا روابط میان توضیحات بزرگ مقیاس و کوچک مقیاس تغییرات تاریخی را درک نمایند. در جای جای روایت بزرگ این جهان‌گذرا می‌توان پیشنهادهایی از مطالعه دقیق‌تر یا منظور کردن روابط میان ساختار و فرهنگ یافت. کریسچن پیاده‌های پیش روی خواننده می‌گذارد تا بتوان پرسش‌های تاریخی را در مقیاس‌های بزرگ‌تری متفاوت پیگیری کرد، به مقایسه پرداخت، یا مسیرهایی را دنبال کرد که ممکن است در آنها شواهدی پیدا شود که حتی روایت بزرگ او را به چالش بکشد. همانند کسانی که از عدسی‌های مختلف — کلوزآپ و واید زوم — استفاده می‌کنند تا داستان‌های قصه‌ها را تعریف کنند، معلمان و شاگردان تاریخ جهان نیز باید تاریخ جهان را با عدسی‌های مختلف و متعدد ببینند تا بتوانند کامل‌ترین درک را از کل داشته باشند.

استفاده از این جهان‌گذرا برای برنامه‌ریزی و آموزش تاریخ جهان

وقتی ما با هفتاد و پنج معلم مذکور از این جهان‌گذرا استفاده کردیم، از آن استقبال کردند و گفتند متن به آنها چهارچوبی داده است که می‌تواند هنگام تدوین درس تاریخ راهنمایی‌شان کند؛ یعنی دقیقاً همان تصویر بزرگی که در رابطه با تاریخ ایالات متحده و تمدن غرب داشتند. متوجه شدیم که فهرست مطالب به‌تنهایی توانسته تصویری لازم از تغییرات و ارتباطات جهانی بدهد که تاکنون در دست نبوده است.